

**Verslag van de vergadering
van de commissie voor economische aangelegenheden
op 25 april 2018 in het Euregioforum bij de Euregio Rijn-Waal**

Aanwezig	Zie presentielijst
PUNT 1	<p>Begroeting en opening</p> <p>De heer Czichy vervangt voorzitter Dietzfelbinger, begroet de aanwezigen en opent de vergadering met de vraag of de leden van de commissie akkoord zijn met de onderhavige agenda en of er kanttekeningen en/of wensen tot wijziging zijn. Het laatste is niet het geval. Derhalve wordt de agenda vastgesteld.</p>
PUNT 2	<p>Goedkeuring van het verslag van de vergadering d.d. 8 november 2017</p> <p>De heer Jilisen, Gemeente Cuijk, vraagt naar de participatie van bedrijven uit het Land van Cuijk in het project Bel Air. De heer Kochs zegt toe de aanwezigen hierover te informeren.</p> <p>Het verslag wordt ongewijzigd unaniem vastgesteld.</p>
PUNT 3	INTERREG V A – stand van zaken
Punt 3.1a	<p>Rapportage vanuit de stuurgroep van maart 2018</p> <p>De heer Kochs schetst de stand van zaken en geeft aan dat het project</p> <ul style="list-style-type: none"> - EnerPRO (kosten € 4.230.005,00; EU-middelen € 2.115.002,50) <p>in de diverse commissies van een positief advies is voorzien en in de vergadering van de INTERREG-stuurgroep in maart 2018 kon worden goedgekeurd.</p> <p><u>Besluit:</u> Kennismeming</p>
Punt 3.1b	<p>Projectoverzicht INTERREG V A</p> <p>De heer Kochs licht het projectoverzicht toe en geeft aan dat er in het kader van de ontwikkeling van projecten van het Strategische Initiatief via de Euregio Rijn-Waal negen projecten zijn goedgekeurd met een totaal volume van € 34,7 miljoen aan INTERREG-middelen. Derhalve komt ca. 34% van de middelen voor Strategische Initiatieven direct ten goede aan projecten uit de Euregio Rijn-Waal. De middelen voor Strategische Initiatieven zijn voor 100% in projecten vastgelegd. Voor nieuwe bovenregionale projecten zijn geen bovenregionale INTERREG-middelen meer beschikbaar.</p> <p>Voor op economie en technologie gerichte projecten binnen prioriteit 1 „Overige sectoren“ zijn nog middelen beschikbaar ten bedrage van € 6,8 miljoen. Binnen prioriteit 2 (Maatschappelijke thema's) is vanwege de hoge bezettingsgraad van</p>

	<p>86% nog €2,9 miljoen beschikbaar. Hierdoor resulteert een nog beschikbaar subsidievolume ten bedrage van €9,7 miljoen.</p> <p>De voorzitter dankt de heer Kochs voor zijn betoog en stelt de leden van de commissie in de gelegenheid vragen te stellen.</p> <p>Desgevraagd licht de heer Kamps nog eens kort de procedure toe bij eventuele terugvloeiende middelen en de daarmee gepaard gaande mogelijkheden voor de ontwikkeling van nieuwe projecten. Hij wijst er ook op dat evenals in het laatste programma (middelengebruik 99%) ook in dit programma een vergelijkbare reservering van middelen te verwachten is.</p> <p>De heer Tonks, Stadt Duisburg, vraagt of de situatie bij de andere Euregio's gelijk is. De heer Kamps bevestigt dit.</p> <p><u>Besluit:</u> Kennismening</p>
Punt 3.1c	<p>Vorbereitung INTERREG VI</p> <p>De heer Kamps doet verslag van de ontwikkeling van ETS/INTERREG met het oog op de tijd na 2020.</p> <p>32% van de huidige begroting van de EU is bestemd voor regionaal beleid en cohesiebeleid. De eerste ontwerpverordeningen worden komende zomer verwacht. In mei worden bovendien de eerste concepten van het meerjarig financieel kader (MFK) van de EU gepubliceerd. Voor het toekomstige MFK vormt het vertrek van het Verenigd Koninkrijk – en daarmee van een van de grootste medebetalers aan de EU-begroting – uit de EU een extra belasting. Maar tegelijkertijd worden er DE/NL-standpuntnota's ontwikkeld. Tegen deze achtergrond en in verband met de op handen zijnde besluitvorming lichten de Nederlands-Duitse Euregio's in deze standpuntnota hun gezamenlijke standpunt toe met inachtneming van de ervaringen uit de programma's en projecten tot nu toe en rekening houdend met de toekomstige uitdagingen en kansen binnen de grensoverschrijdende samenwerking. De heer Kamps benadrukt nog eens duidelijk dat alle leden worden opgeroepen hun voorstellen en suggesties voor deze standpuntnota in te brengen.</p> <p>De heer Czichy, Kreis Wesel, deelt mede dat de nota van de Euregio's in Kreis Wesel positief is ontvangen. De gemeente Sonsbeck sluit zich bij dit standpunt aan, ook met het oog op het effect van het programma op kleinere gemeenten. De heer Dr. Stork, Landwirtschaftskammer NRW, spreekt zich ook uit voor de voortzetting van het programma. Voor de agrarische sector en op grond van de afname van het aantal landbouwbedrijven in de regio ontstaan er interessante initiatieven.</p> <p>Mevrouw Eimers, Gemeente Nijmegen, wijst op de ontwikkeling van Living Labs Oost, waarin de circulaire economie moet worden gekoppeld aan onderzoek en onderwijs, waardoor het ook voor het toekomstige programma interessant zou kunnen zijn.</p>
Punt 3.2	Nieuwe projectvoorstellen

Punt 3.2b

Presentatie projectvoorstel „Smart Energy Enablers“

De voorzitter nodigt de heer Bosch en de heer Eichmann uit om het projectvoorstel aan de commissie te presenteren. De leadpartner licht het projectvoorstel toe.

De heer Kamps vraagt of er voorbeelden van concrete producten kunnen worden genoemd die tijdens het project worden ontwikkeld.

De heer Bosch geeft aan dat de ontwikkeling van een softwareproduct prioriteit heeft. Hiermee worden bijpassende systemen (bijv. Smart Home) vervolgens uitgerust. De financiering vindt plaats via aangetrokken energieaanbieders.

De heer Kamps stelt een vraag over het businessmodell. De aanvrager geeft aan dat dit is gebaseerd op de provisie van de aangetrokken energieaanbieders.

De heer Tonks, Stadt Duisburg, vraagt waarom de projectfinanciering moet plaatsvinden zonder Land NRW en de Nederlandse provincies erbij te betrekken. Ook wordt gevraagd of er contacten zijn met het Energie-Agentur NRW. De aanvrager bevestigt dat er op grond van het grote aandeel vanuit het MKB slechts een 50-50 financiering van het project wordt voorzien.

De heer Tonks vraagt of uitbreiding van de steun als mogelijkheid in aanmerking is genomen. De heer Kamps wijst er in dit verband op dat er niet alleen naar subsidie moet worden gestreefd omwille van het verkrijgen van subsidie.

Mevrouw Eimers verzoekt de aanvrager de subsidievraag te beschrijven en de kosten van de afzonderlijke werkpakketten toe te lichten en te motiveren.

De aanvrager bevestigt dit en wijst in deze context nog eens op de richtinggevende ontwikkelingen die men met dit project wil bevorderen.

De heer Tonks vraagt of het thema energieopslag ook in dit project wordt verwerkt.

De aanvrager geeft aan dat in dit project geen hardware wordt ontwikkeld, maar dat apparaten door middel van besturingssoftware worden gekoppeld, waardoor energie efficiënter kan worden ingezet.

De voorzitter dankt voor de uiteenzettingen en deelt mede dat de commissie in deze vergadering een advies zal uitspreken. De projectdrager wordt hierover door de secretaris op de hoogte gesteld.

Standpuntbepaling:

De heer Jilisen is van mening dat het project belangrijk is, maar ook moeilijk te beoordelen.

Mevrouw Eimers onderstreept de noodzaak van deze projectopzet, maar spreekt zich uit voor een duidelijkere motivatie en voor een beschrijving van de draagkracht van het businessmodell.

De heer Czichy is van mening dat goede besturingssoftware zinvol is en zeker

	<p>het proberen waard en acht het project subsidiabel. Hij vindt dat de relevantie van het project door het Energie-Agentur in de vorm van een stellingname moet worden aangetoond.</p> <p>De commissie komt tot de conclusie dat dit project met een positief advies aan de Euregioraad kan worden doorgestuurd, met inachtneming van de opmerkingen dat de in het project ontwikkelde producten en daarmee ook het businessmodell duidelijker moeten worden beschreven. Bovendien moet er worden getracht van het Energie-Agentur NRW een stellingname te verkrijgen.</p> <p><u>Besluit:</u></p> <p>Het project met een positief advies doorsturen aan de Euregioraad, met inachtneming van de opmerkingen dat de in het project ontwikkelde producten en daarmee ook het businessmodell duidelijker moeten worden beschreven. Bovendien moet er worden getracht van het Energie-Agentur NRW een stellingname te verkrijgen.</p>
<p>Punt 3.2a</p>	<p>Presentatie van het projectvoorstel “Tympagel”</p> <p>De voorzitter nodigt de heer Voermans uit om het projectvoorstel aan de commissie te presenteren. De leadpartner licht het projectvoorstel toe.</p> <p>De heer Jilisen vraagt of de gel het beschadigde weefsel moet vervangen. De projectdrager geeft aan dat de gel zonder incisie via de natuurlijke gehoorgang wordt ingebracht tot bij het trommelvlies.</p> <p>Mevrouw Aaldering, Gemeente Ede, vraagt of afstoting tot de risico's behoort. De aanvrager geeft aan dat uit tests is gebleken dat dit niet het geval is.</p> <p>De heer Dr. Stork vraagt of de goedkeuringsperiode en de daarmee verbonden dierproeven in het beoogde projecttijdvak passen. De aanvrager geeft aan dat deze met een duur van zes maanden in het totale projecttijdvak van drie jaar passen.</p> <p>Mevrouw Eimers verwelkomt het economische gebruik en de beschreven marktpenetratie met een goed product. Dus waarom is een subsidie nodig? De aanvrager geeft aan dat het risico voor de afzonderlijke MKB-bedrijven behoorlijk groot is en dat er beslist ook een go-no-go-moment in de aanvraag moet worden opgenomen. Mevrouw Eimers blijft kritisch met het oog op het bedrijfsrisico dat doorgaans door bedrijven wordt gedragen.</p> <p>De heer Jilisen vraagt naar de concrete cijfers voor het gebied van de Euregio Rijn-Waal. Zijn deze realistisch? De aanvrager geeft aan dat de opgevoerde cijfers betrekking hebben op de referentiecentra van UKM Düsseldorf en het Medisch Centrum in Heerlen.</p> <p>De heer Dr. Stork vraagt of er concurrenten zijn met een soortgelijk product. De</p>

	<p>aanvrager geeft aan dat dit niet het geval is. Het gaat hierbij om een nichemarkt: De heer Dr. Stork informeert verder naar de octrooirechten. De aanvrager geeft aan dat deze voor de gel en de applicator beschikbaar zijn.</p> <p>Mevrouw Eimers vraagt waarom er met subsidiemiddelen een manager in de VS moet worden aangesteld. De aanvrager geeft aan dat men zich eerst op de Europese markt en vervolgens op de Amerikaanse markt wil concentreren. Hiervoor moeten de juiste (gesubsidieerde) voorbereidingen worden getroffen. De manager voor de VS maakt <u>geen</u> deel uit van het project.</p> <p>De voorzitter vraagt onder verwijzing naar de kostenramingen voor een OP of er vanuit de farmaceutische industrie interesse is in het product. De aanvrager geeft aan dat de mogelijkheid van een overname pas bestaat wanneer er een uitontwikkeld product op de markt wordt gebracht.</p> <p>De voorzitter dankt voor de uiteenzettingen en deelt mede dat de commissie in deze vergadering een advies zal uitspreken. De projectdrager wordt hierover door de secretaris op de hoogte gesteld.</p> <p><u>Standpuntbepaling:</u></p> <p>Mevrouw Eimers is van mening dat de marktkansen van het project en de <i>business case</i> duidelijker zouden moeten worden beschreven. De heer Tonks vindt dat de grensoverschrijdende meerwaarde misschien beter door de universiteit van Düsseldorf had kunnen worden toegelicht. De heer Dr. Stork informeert naar het mogelijk niet bereiken van milestones. De heer Boomsma licht toe hoe er in het project wordt omgegaan met milestones en wat de gevolgen zijn wanneer deze niet worden bereikt.</p> <p>De heer Czichy attendeert op de tegenstrijdige uitspraken van de aanvrager bij de presentatie en tijdens de vragenronde. Hier wordt ook een duidelijke toelichting verwacht.</p> <p>De heer Dr. Stork is van mening dat het consortium moet worden gestimuleerd het plan te ontwikkelen dat de MKB-bedrijven dit alleen niet kunnen dragen.</p> <p><u>Besluit:</u></p> <p>Het project met de aanwijzing dat er een duidelijkere beschrijving en herziening van de <i>business case</i> moet komen, alsmede een motivatie waarom grote farmaceutische ondernemingen een dergelijk product niet ontwikkelen en met de mogelijkheid om na uitwerking van een marktanalyse een go-no-go-moment in te bouwen, met een positief advies aan de Euregioraad doorsturen.</p>
<p>Punt 3.2c</p>	<p>Presentatie projectidee “O.K.-Regio(n)”</p> <p>De voorzitter nodigt de heer Ahsman uit om het projectidee aan de commissie te presenteren. De leadpartner licht het projectidee toe.</p>

Mevrouw Kersten vraagt in hoeverre een koppeling met de overeenkomstige instanties in Kreis Kleve en Kreis Wesel wordt voorzien. De aanvrager geeft aan dat het hier om een bottom-upaanpak gaat en dat de zgn. CoP (communities of practice) van elkaar moeten leren.

Mevrouw Aaldering vraagt naar de participatie aan Duitse zijde. Worden er gesprekken gevoerd met de Duitse zijde? De aanvrager geeft aan dat er gesprekken worden gevoerd met Zenit en het Effizienz-Agentur.

Mevrouw Aaldering stelt vast dat men op het gebied van dit thema in de gemeente Ede nog in de sonderingsfase is en vraagt zich af of men aan Nederlandse zijde al ver genoeg is om met de Duitse zijde van gedachten te wisselen.

Ook de heer Jilisen geeft duidelijk aan dat de kritische massa nog niet is bereikt, maar dat die voor een project absoluut noodzakelijk is.

De heer Dr. Stork vraagt bovendien naar de interesse in een dergelijk project. Hij wijst in dit verband op de in Stadt Kleve momenteel ontwikkelde bouwterreinen en hun duurzame gebruikconcepten.

De aanvrager geeft aan dat er nog geen gesprekken worden gevoerd met Duitse gemeenten. Deze gaan echter binnenkort plaatsvinden. De aanvrager licht desgevraagd de financieringsstructuur toe met het oog op het degressieve financieringsmodel voor het geplande coördinatiecentrum.

Mevrouw Eimers vraagt of er over dit initiatief contact is met de gemeente Nijmegen. De aanvrager geeft aan dat er met de heer Luiten is gesproken. Mevrouw Eimers deelt mede dat de gemeente Nijmegen kritisch tegen dit initiatief aankijkt en geen partnerrol in dit concept ziet.

De gemeente Ede vindt de projectopzet aanbodgericht. De aanvrager deelt deze mening niet.

Omdat de discussie veel controversie oplevert, schetst de RPM ERW, de heer Boomsma, nog eens kort de achtergronden bij deze presentatie. Dit initiatief is te herleiden tot de wens van het Comité van Toezicht INTERREG, met het verzoek een project te ontwikkelen over het thema „circulaire economie“.

De voorzitter dankt voor de uiteenzettingen en deelt mede dat de commissie in deze vergadering met aanwijzingen zal komen voor de verdere projectontwikkeling. De actoren worden hierover door de secretaris op de hoogte gesteld.

Opmerkingen:

De commissie komt tot de volgende conclusie:

	<ul style="list-style-type: none"> - Zoeken naar partners aan Duitse zijde intensiveren, bijv. bouwbedrijven, enz. - Suggesties voor concrete gesprekken met gemeenten/Städte - Inachtneming van de cradle-to-cradlemethode - Financieringsmodel herzien - Overdraagbaarheid van de Nederlandse situatie in combinatie met de partnerstructuur vormgeven en juridische randvoorwaarden in acht nemen - Voorafgaand aan de indiening van de aanvraag aan beide kanten van de grens mensen aanwijzen die een voortrekkersrol moeten gaan vervullen - Participatie van de gemeente Nijmegen in Cirkelstad nog eens toetsen <p><u>Besluit:</u> De projectdrager op de hoogte stellen van de opmerkingen vanuit de commissie.</p>
PUNT 4	<p>Mededelingen/rondvraag</p> <p>a) Werkbezoek Staatssecretaris Knops De heer Kochs licht het stuk toe.</p> <p><u>Besluit:</u> Kennisneming</p> <p>b) Ontvangst Duitse ambassade in Den Haag De heer Kochs doet kort verslag van de bijeenkomst.</p> <p><u>Besluit:</u> Kennisneming</p> <p>c) Euregio-Wegwijzer De heer Kochs licht het stuk toe met de aanwijzing dit initiatief in de eigen organen mee te nemen.</p> <p><u>Besluit:</u> Kennisneming</p>
PUNT 5	<p>Rondvraag/sluiting</p> <p>Er zijn geen andere vragen of opmerkingen.</p> <p>De voorzitter sluit de vergadering onder dankzegging aan de deelnemers om 17:00 uur.</p>

Kleve, 30 april 2018

A. Kochs
Ambtelijk secretaris